19

DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS DE MORBIS GRAVIDARUM,

QUAM

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate MAGNIFICI RECTORIS,

DION. GODEFR. VAN DER KEESSEL,

J. U. D. ET PROFESSORIS JUR. CIV. ORDINARII.

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI *Consensu, &*

Nobilissimæ FACULTATIS MEDICÆ *Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS

Summisque in MEDICINA Honoribus ac Privilegiis, rite ac legitime consequendis,

Eruditorum Examini submittit

GULIELMUS EDWARDS,

HIBERNUS.

Societat. Med. & Med - Phys. Edinens. Sodal.

Ad Diem XXII. *Junii* MDCCLXXIII. *H. L. Q. S.*

Rite maturos aperire partus
Lenis Ilithuia, tuere matres:

HOR.

LUGDUNI BATAVORUM,

Apud PETRUM VANDER EYK, ET DANIELEM VYGH. 1773.

Poſtquam gravida eſt fæmina, plurimis afficitur malis ex ſola graviditate oriundis.

BOERHAAV. Aph. 1293.

VIRO

PRÆSTANTISSIMO

SHAPLAND CAREW,

ARMIGERO DE CASTLE-BORO IN AGRO WEXFORDIÆ,

UNI EX ILLUSTRI SENATORUM ORDINE,

LIBERTATIS HIBERNICÆ GENUINÆ VINDICI ACERRIMO,

CAUSIDICO INCORRUPTISSIMO, ETC.

OB BENEFICIA PLURIMA IN SESE SUOSQUE, PER LONGUM ANNORUM DECURSUM, ASSIDUE ET GENEROSE COLLATA;

NEC NON

AMICO SUO ORNATISSIMO,

COLINO DRUMMOND, M. D.

COLLEG. REG. MED. EDIN. PRÆSIDI,

MEDICINAM APUD BRISTOLIENSES FELICITER EXERCENTI,

SIBI, PROPTER MULTAS EJUS VIRTUTES MORUMQUE ELEGANTIAM, CARISSIMO;

DE-

DENIQUE

H. D. GAUBIO, M. D.

ILLI SUMMO ARTIS MEDICÆ DECORI,
PATHOLOGIÆ ET CHEMIÆ,
IN ACADEMIA LUGD. BAT., PROFESSORI
ORDINARIO,

SERENISSIMI PRINCIPIS ARAUSIONIS ET NASSOVIÆ ARCHIATRO,
ETC. ETC. ETC.

OBSERVANTIÆ ERGO;

Hancce dissertationem
inauguralem sacram
esse voluit,

AUCTOR.

PROOEMIUM.

Quicunque fabricam corporis humani ſtupendam; partes ejusdem numeroſas & inter ſeſe longe diverſas; Uſus, quibus harum ſingulæ deſtinentur, non minus diverſos; morbosque, quibus tam ex cauſis externis quam internis, non tantum ab hora natali, ſed etiam ab usque prima in utero origine, pateant, multiplices, attentus contemplatur; haudquaquam mortales adeo caducos eſſe & evanidos, ſed contra tamdiu valere, & laborantes ad ſanitatem tam facile reduci, ſecum mirabitur. Vis autem & ſævities morborum in fœminas magis invaſit; utpote quibus ad morbos omnes, quibus mares objecti ſint, complures acceſſerint ex utero, ſtructura illa miranda, pendentes. Mulieres, quantum temperamentum corporeum ſpectat, a viris magnopere differunt, quippe quibus fibræ magis laxæ, ſyſtema magis irritabile, mobile, delicatum ſit; unde fieri nequeat, quin cohors morborum generis nervoſi major illas infeſtet. Quin etiam vita ſedenta-

ria plethoræ & morbis ex illa oriundis admodum obnoxias efficit. Menſes quoque, ex quibus rite provenientibus ſanitas tantopere pendeat, ſupreſſione, fluxu parco immodicove peccant, & mala, quorum numerum inire non facile poſſis, movere conſuerunt. Quot præterea noxas infert graviditas? Quot puerperium? Quot infantium lactatio? Quot menſes ad extremum ex toto deficientes? Cum igitur ſexus fœmineus morbis tot tantisque pateat, nonne medicum unumquemque, qui in intima medicinæ penetrare velit, eosdem penitus & rite perſpectos habere decet, quo parti generis humani tam utili tamque amabili laboranti ſuppetias quam promptiſſime ferre queat?

Hæc & talia nobiscum ſæpe revolventes haſce ſtudiorum noſtrorum primitias illis dicare lubentes & læti decrevimus. Quales ſint, lector judicet.

DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS.

DE

MORBIS GRAVIDARUM.

GRAVIDITATIS INDICIA.

Cum plurimum interſit graviditatem ab omnibus aliis ſpeciem ejus utcunque obſcuram & imperfectam præ ſeſe ferentibus plane certoque dignoſci; rationem ſymptomatum, quæ eam deſignant, breviuſculam reddere prius neceſſarium erit, quam morbos uterum gerentium proprios verbis depingere aggrediamur.

Mulier cito, poſt conceptum factum, nauſea vomituque, quibus antea non aſſueverat, mane & poſt cibum potiſſimum, infeſtatur. Appetitus illi plerumque langueſcit aut vitiatur; cibus enim, prius palato gra-

gratiſſimus, nunc nauſeam movet. Quinetiam gravida ſæpius eorum, quæ olim ſit averſata, menſe ſecundo præſertim elapſo, deſiderio flagrat. Modo catamenia, plerumque absque ulla alia cauſa conſpicua, ceſſant; modo, prima vice, ſolito copioſiora, modo terve quaterve parciora, & reditu ſuo incerta, proveniunt. Circa menſem quartum abdomen intumeſcit, & paulatim hoc modo grandeſcit. Quarto menſe aut circiter ineunte, fundus uteri ad oram oſſis pubis ſuperiorem; quinto, ad ſpatium, quod marginem altiorem oſſis pubis inter & umbilicum intercedit, medium; ſeptimo, ad umbilicum; octavo, ad partem illam, quæ ab umbilico ſcrobiculoque cordis ex æquo diſtat; & denique nono, ad ſcrobiculum cordis usque, aſcendit: ſin vero fœtus duos pluresve uterus gerit, hic aſcenſus magis acceleratur. Mammæ turgeſcunt, aliquantulum duræ & dolentes, & nonnunquam, præſertim in iis, quæ prius gravidæ non fuerint, circulus, areola denominatus, qui papillas cingit, ſubfuſcus evadit, & liquor ab uberibus, colore ſeroſus, ſi premas, deſtillat.

Denique motus fœtus, ſub menſem quartum quintumve, plerumque percipiendus. Hæc & talia ſigna, ſaltem eorum complura ſimul occurentia, graviditatem ſubeſſe demonſtrant; ſingula vero, cum ab aliis cauſis proficiſci queant, mulierem utero conceptum habere non ſatis evincunt. Cæterum ſi ſymptomata mulieris ſtatum non rite indicare videantur, & eundem exploratum habere ſummi momenti ſit; ad tactum, qui multum nobis auxilii feret, decurramus opor-

oportet; uterus enim gravidarum digiti apice levatus gravior, cervix ejusdem, poſt quintum ſextumve menſem potiſſimum multo brevior, os internum mollius magisque dilatatum, quam ante conceptionem, eſſe reperietur. Os tincæ, contra, nondum facto conceptu, ex toto propemodum occluſum digito tangentis non parum reſiſtere conſuevit.

Cum morbi nonnulli ſint, qui graviditatem magnopere dubiam reddunt, & a quibus eandem, niſi curam ſummam adhibueris, ſecernere nequeas, hiſtoriam illorum breviuſculam tradendam eſſe putavimus.

1. Menstrua ſuppreſſa ſæpius invadunt, & ſignis graviditatis plerisque ſtipantur: Cæterum ſymptomata amenorrhagiam concomitantia, pro morbi progreſſu, augeſcunt; contra graviditatis indicia, quo propius ad partum mulier accedit, eo magis magisque miteſcunt. Tactus præterea, ſub quartum quintumve menſem, rem extra omnem dubitationis aleam fere ſemper conſtituit.

2. Ascitis. Hoc in Morbo catamenia more ſolito ſæpe proveniunt, vultus palleſcit, ægrotans emarceſcit, magna ſitis infeſtat, &, Morbo aliquantum provecto, fluctuatio humoris ſe manifeſtat. Quinetiam Aſcites a graviditate, tumoris figura, clare diſtinguitur; hic enim tumor eſt durus, limitibus anguſtioribus circumſcriptus, & ex parte anteriore magis acuminatus; illic contra, venter mollis, tumorque æqualis. Tactum etiam, hoc in exemplo, in noſtrum auxilium arceſſere poſſumus; nam uterus gravidæ pon-

dere ſuo digito reſiſtit, hydropicæ levis eſt, nec molem naturalem excedit.

3. SCHIRRI ETC. Omnes hoc genus affectus, ſymptomatis ſuis irregularibus, a graviditate quam optime diſtingui poſſunt.

4. HYDROPS uteri vel ovariorum. Hunc a graviditate facillime dignoſces, cum nulla ſigna gravidis propria, præter menſtrua ſuppreſſa, ſeſe prodant, cum tumor ſit magis æqualis, habitusque ægrotæ corporeus ad hydropem ſemper aperte propendeat.

Graviditas autem aliquibus ex hiſce characteribus, quorum meminerimus, ab omnibus vitiis, quæ formam ejus induere ſoleant, fere ſemper idque ſatis aperte; dignoſcetur; attamen ſcrupulus & dubitatio nonnunquam nobis injici poſſunt. Quod ſi fiat præſertim ſi vita vel fama mulieris in periculo verſetur, ſententia noſtra in medium quam caute & leniter proferenda.

Hæc de graviditate a morbis eam referentibus ſecernenda dixiſſe ſufficiat.

Ad partem opuſculi noſtri principem, viz. ad morbos graviditati proprios dicendos, jam venimus: Hi vero in duas claſſes diſtinguendi.

I. In eos, qui, intra ſpatium quatuor menſium ab ineunte graviditate, invadunt; quales ſunt,

A. Nauſea & vomitus.

B. Malacia.

C. Mammæ dolentes ac intumeſcentes.

D. Artuum contractiones ſpaſmodicæ.

E. Ani-

E. Animi deliquium & vertigo.

F. Urina difficile reddita, ſuppreſſa, vel male retenta.

II. In eos, qui per menſes quinque partum antecedentes, infeſtant; quales ſunt,

A. Alvus dura.

B. Fluxus hæmorrhoidalis.

C. Dolores Ventris & lumborum.

D. Abdominis ſpasmi.

E. Crurum, femorum & labiorum pudendi tumores hydropici.

F. Vomitus, ſpiritus difficilis, & tuſſis.

G. Fluxus ſanguinis ex utero immodicus, ſeu hæmorrhagia uterina.

H. Convulſiones.

Quanquam autem morbos mulierum gravidarum hunc in modum diviſerimus; eum tamen, morbis utriusque claſſis inter ſeſe ſæpe commiſtis, vitiis ſuis, iisque non leviusculis, haudquaquam vacare fatemur; cum vero alicui morbos a ſe invicem ſecernendi rationi, ordinis & perſpicuitatis cauſa, inſiſtere neceſſarium ſit, hæc erroribus, uti ſperamus, æque paucis, ac quælibet alia, patebit.

I. Exequendi ſunt morbi, qui, intra ſpatium quatuor menſium ab ineunte graviditate, invadunt.

A. *NAUSEA ET VOMITUS.*

Hi affectus plerasque gravidarum magis aut minus, præſertim horis matutinis, infeſtant. Poſt conceptum

 ſæ-

ſæpius accedunt, ad exitum menſis quarti, vel aliquantulo diutius, manentes; cæterum ſub hoc tempus plerumque miteſcunt aut ex toto ceſſant, & ægrotæ appetitus ſolitus colorque naturalis, antea multum immi nuti, redeunt. In quibusdam temperamentis parum aut ne minime quidem levati, ad extremum graviditatis usque, durant, &, quo tempore menſtrua provenire ſolita ſunt, eo violentiam ſuam magis exercent. Contra, mulieres nonnullæ, quas aliis temporibus magnopere torqueant, uterum gerentes illis non raro ex toto carent.

CAUSÆ. Nauſea & vomitus ab una alterave ex hiſce cauſis originem ſibi deducunt.

1. Ab illo ſyſtematis nervoſi conſenſu, qui utero cum ventriculo tam manifeſtus intercedit. Hic, præſertim inter initium graviditatis, pro cauſa maxime communi habendus eſt.

2. A plethora. Nauſeam & vomitum ad hanc cauſam aliquando, ſed haudquaquam tam ſæpe ac quibusdam Auctoribus placuit, referenda eſſe cenſemus.

3. Ab acore & ſordibus, primis in viis, invaleſcentibus. Hæc, finem graviditatis verſus, ad nauſeam vomitumve movendum nonnihil conferre poſſunt.

RATIO MEDENDI Ubi vomitus inrer initium levior eſt, medicamenta haud opus ſunt; violentior autem, quoniam partum elidere poteſt, omni modo levandus. In hoc autem propoſitum via curandi ſequens conveniet.

1. Senſilitatem ſyſtematis imminuere.

2.

2. Plethoram tollere & primas vias contentis ſuis exonerare.

1. Senſilitatem &c.

Huic conſilio reſpondent, refrigerantia, ſedantia & antispasmodica.

a. Refrigerantia. Hauſtus ſalini, effervefcentia pergente, præſertim ſi ſingulis, Tincturæ cinnamomi guttas XX. vel XXX addideris, in vomitum plurimum poſſunt. Idem tinctura aperitiva Maubii præſtare conſuevit.

b. Sedantia. Cum ſymptomata violentius invadunt, ad opium confugiamus oportet. In pilulas confectum optime datur, ſub hac forma enim non tam facile, quam ex hauſtibus ſumptum, rejicitur. Copia grani dimidii tertia quaque vel quarta hora, donec vomitus ceſſaverit, ſumenda. Ventriculus nonnunquam opium, quocunque modo dare conatus fueris, omnino faſtidit. Quod ſi eveniat, hyoscyamus, quem, opio inutili, interdum prodeſſe cognovi, adhibendus eſt. Omnibus autem aliis incaſſum tentatis, enema ex unciis infuſi lini duabus vel tribus, guttisque laudani liquidi quinquaginta vel ſexaginta, confectum votis ſæpe reſpondet.

c. Antiſpamodica. Epispaſtica, æther vel laudanum liquidum, regioni ventriculi admota, vomitum ſæpe tollunt. Hæc vero lateri ſiniſtro potius quam dextro admovebis, cum ventriculus ad illud magis vergat.

2. Plethoram tollere &c.

a. Venæ ſectione. Hæc in omnibus plethoræ ex-

exemplis, pernecessaria est. Si symptomata supra comprehensa non ex toto fugaverit, leniet tamen atque compescet; &, quæ pericula a vasis sanguinei ruptura oriri possent, ea prævertet. Sanguinis detractio, si usum ejus plethora requirat, sub quolibet graviditatis stadio, tuto concelebrari potest; licet in sententiam longe aliam Hippocrates, ille divinus, concesserit. Cæterum hoc haudquaquam mirandum est, cum, quo seculo ingenium ejus eluxerit, eo sanguinem ad animi deliquium usque emittere moris fuerit; quod incommoda maxima secum haud dubie ferret: Praxis vero hodierna cum tantam mutationem subierit, nihil est, quod illi jure objicere queas. Quanta sanguinis copia simul, & quoties, detrahenda sit, ex viribus prout Celsus etiam olim notavit, ægrotæ pendebit.

b. Emeticis. Vomitum moventia, si lenia sint, prægnantibus, quas nausea multum infestet, quam tutissime dari possunt; experientia enim quotidiana vomitum quibusdam, per totum graviditatis decursum, absque ulla noxa, perstare demonstrat.

c. Catharticis. Hæc, seu plethora, seu sordes primarum viarum adsint, necessaria fiunt, & tuto adhibentur. Ex his tamen lenissima danda, qualia sunt, rhabarbarum, cremor tartari, sales medii &c.

d. Absorbentibus. Cum acor invalescit, testacea illum quam optime subigunt; cæteris vero hujusce classis medicamentis magnesia alba, utpote quæ non solum humores acidos corrigat, sed alvum quoque solutam conservet, anteponenda.

e. Regimine. Ratio hujusce maxima semper haben-

benda. Sit cibus, in ſumma, levis & concoctu facilis; modice, ſed crebro ſumatur. Cæterum ſi ſymptomata plethoræ adſint, diæta tenuis & refrigerans, alvus ſoluta; exercitatio multa, niſi abortus ſit pertimeſcendus; copia acidorum leniorum modica, proficiunt. Potus ex aqua fontana gelida, ſi ventriculus ægrotæ ferre poſſit, vel ex illa, cui pauxillum vini admiſtum ſit, conſtabit. Sin indicia leucophlegmaſiæ accedant, vel corpus multum debilitatum ſit, diæta corroborans, cortex peruvianus, elixir vitrioli, aquæ Pyrmontanæ, balneum frigidum, infuſum chamæmeli vel columbæ neceſſaria evadent.

B. *MALACIA.*

Hæc quolibet graviditatis tempore invadere poteſt, ſed cauſa, unde profluat, tam in obſcuro latet, ut nihil omnino de illa in medium proferre audeamus. Cum autem in monumentis medicinæ non pauca exempla reperiunda ſint, quæ appetitus hujuscemodi muliebres expletas nihil noxæ ſecum attuliſſe oſtendant, cumque prægnantibus morem non gerere, cur partum perdant, in cauſa eſſe poſſit; quicquid igitur in votis erit, licet per ſe noxium eſſe videatur, id illis, miſericordiæ & humanitatis ergo, concedes. Quod incommodum unicum, me judice, ab hiſce deſideriis oriri poteſt, eſt abortus; quoniam ne minima quidem ratio eſt, cur matrem, quod vulgus ignavum & ſtolidum ſibi perſuaſerit, ullos omnino in fœtum in utero effectus, per mentis ſuæ imagines, edere poſſe ſuſpicemur; alioquin monſtra multo plura

&

& multo majora, quam quæ ab opinionem tam ridiculam propugnantibus adhuc commemorata ſint, videremus. Si animalia, vivipara & ovipara, regna, vegetabilia & mineralia oculis perluſtrare velis; eosdem ibi naturæ luſus videbis. Quinetiam ſi maternas imaginationes aliquid fœtui in utero vel addere vel adimere poſſe ponamus, quid obſtat quo minus easdem, paulo magis intenſas ulteriusve provectas, fœtum quoque creare vel in nihilum, pro libitu, redigere poſſe opinemur: Quod per ſe adeo abſurdum eſt, ut mentionem ejus tantum injeciſſe, quam ab omni parte ridiculum ſit, ſatis aperte demonſtret.

C. *MAMMÆ DOLENTES ET INTUMESCENTES.*

Mulieribus a catameniis defectis Mammæ ex ſanguine ad ſeſe, præter ſolitum, determinato brevi dureſcunt, turgeſcunt, dolent. Hæcce ſymptomata rarius aliquid noxæ ſecum ferunt, ſed plerumque circa exitum menſis graviditatis quarti ſponte ſua decedunt.

CURATIO. Cum tenſio dolorque magnopere urgent, catharticis & fotu leniri poſſunt; ſigna inflammationis ſi ulla adſint, venæ ſectio concelebranda. Quod repellit, id non admovebitur; nec ægrota veſtimentis arctioribus corpusve nimis conſtringentibus utetur.

D. *AR-*

D. *ARTUUM CONTRACTIONES SPASMODICÆ.*

Hæ gravidis multum moleſtiæ ſæpe faceſſunt, & ab utero nervos iſchiaticos premente ortum ducunt.

Via curandi. Poſituræ mutatio, frictio parti affectæ ex aceto frigido admota, membri in partem contrariam inclinatio, &, ubi ſymptomata graviora ſunt, alvi ductio, miſſioque ſanguinis modica, levamen adferre ſolent.

E. *ANIMI DELIQUIUM ET VERTIGO.*

Infractio demiſſioque animi uterum gerentes, ante omnes alias, invadunt, & ſyncope non raro finiuntur. Paroxyſmum omnia circuitus debilis & langueſcentis ſigna præcedunt, qualia ſunt, pallor, color amiſſus, tremores univerſi, pulſus arteriarum debilis & vix percipiendus, omniſque demum ſenſus & motus ex toto ſuppreſſus. Quo tempore mulier primum fœtus in utero motum perſentiſcit, eo maxime hæc ſymptomata accedunt; licet ſub quolibet alio graviditatis ſtadio, invadere queant.

Causæ. 1. Quæcunque nauſeam vomitumque cient, ea deliquium animi quoque vertiginemque movere conſuerunt.

2. Hæc inſuper ſymptomata ab uteri preſſura in venas iliacas nimia, quæ obſtat, quo minus ſanguis venoſus ad cor libere redeat, oriuntur.

3. Eadem inferunt veſtes arctiores, præſertim inflexiles ex oſſibus cete conflatæ.

4. Quinetiam idem, terror ſubito incuſſus, animi perturbatio, horrendave viſu oculis objecta, præſtant. Si ſymptomata a pathematis animi violentioribus oriantur, abortus plerumque fit; ſin autem a reliquis cauſis ſupra poſitis, res aliter ſeſe habet, niſi paroxyſmi graviores ſint, ſæpius redeant, diutiusve maneant.

CURATIO. Cum hæc ſymptomata ab iisdem cauſis, a quibus nauſea & vomitus, ſæpe proficiſcantur, remediis, quæ jam in auxilium horum prompta eſſe diximus, vel levanda, vel, ſi fieri poteſt, ex toto tollenda. Ægrota ſyncope laborans, ut in aliis animi deliquiis, ratione temperamenti corporei ſemper habita, reſtituetur. Si plethorica ſit, odoribus validis & ſtimulatrice pollentibus, utpote qui molem ſanguinis ad caput nimiam determinent, abſtineamus neceſſe eſt: Si ad hyſteriam proclivis ſit, ſanatio ejus, absque ſumma cautela, parum procedet; quoniam medicamenta contra morbum hyſtericum efficacia ad naturam menſtrua moventium quam plurimum accedunt, & igitur portiunculis parvulis, ſi omnino adhibeantur, aſſumantur oportet. Quæ mala a preſſura uterina profluunt, ea poſitura mutata tollit. Omnibus hoc genus vitiis cardiaca probe reſpondent; quorum omnium optimum eſt tinctura cinnamomi Cell. Swietenio laudibus meritiſſimis concelebrata,

F. U.

F. *URINA DIFFICILE REDDITA, SUPPRESSA, VEL MALE RETENTA.*

Hæc circa tertium graviditatis menſem accedunt, & ad quintum usque infeſtant.

Causæ. Duo mala priora uterus jam magnitudine adauctus cervicemque veſicæ plus ſatis conſtringens, poſterius idem veſicam ipſam plus juſto coärctans, progignunt. Quinetiam ſitum uteri depreſſiorem, calculosve veſicæ, pro cauſis agnoſcunt. Quam primum ex pelvi uterus emergit, ſponte ſua fere ſemper evaneſcunt. Quoniam vero violenta noxæ plurimum inferre poſſunt, auxilium illorum a medicina ſæpe petendum.

Ratio Medendi. Urinam difficilem & ſuppreſſam diureticis tollendam nonnulli ſuaſerunt; ſed multo plus medicamenta hujuscemodi, me judice, incommodi quam levaminis ſecum adferrent. Interdum prodeſt ſitus corporis immutatus, vel abdomen leniter, ope preſſuræ, ſurſum levatum &c. Sin vero hæc auxilia in morbum parum poterint, ad opem catheteris decurramus, & eundem ſubinde adhibeamus, oportet; donec uterus ſuper marginem pelvis ſuperiorem aſcenderit, unde veſicæ compreſſio in poſterum prævenietur. Ægrota ſæpius, hoc in exemplo, ut omnes violentiores, inter urinam reddendam, niſus ſedulo caveat, ne exinde abortus ſequatur, hortanda eſt. In urina parum retenta faſciæ abdomini ſuſtentando accommodatæ, quies, poſitura corporis ſupina, proficiunt; quæ omnia preſſuram uterinam ab ipſa veſica de-

defendunt. Imflammationi, ſi ab urina ſuppreſſa oriatur, ſanguinis miſſione, fotu &c, ut in aliis idem genus exemplis, occurendum eſt. In ſumma, ægrotans omnia diuretica acria, ſtimulantia, & calorem nimium moventia caute refugiat, ac modice bibat.

Multa præterea mala hoc graviditatis ſtadium, qualia ſunt dolores capitis, dentium &c, concomitantur; cum vero omnia ab eadem cauſa generali pendeant, & eodem modo curentur, ſilentio potius prætereunda, quam fuſius dicenda, putavimus.

II. MORBI, qui, per menſes quinque partum antecedentes, infeſtant.

A. *ALVUS DURA.*

Hæc pregnantes fere ſemper exercet, periculi plurimum habet, & igitur, quantum fieri poſſit, vitanda.

CAUSÆ ſunt autem uterus gravidus preſſura majore colon & rectum inteſtinum afficiens, vita ſedentaria, qua mulieres, præſertim loco honeſto natæ, asſueſcant, vomitus.

CURATIO. Hoc malo laborantibus, victus ratione, cibo ex oleribus conſtante, copia fructuum horæorum idonea; quæ ſi non ſunt, aliquo laxante mitiore, velut electuario lenitivo, ſulphure &c, optime ſuccurritur. Sulphur autem, quippe quod flatum moveat, menſibus graviditatis ſupremis, non votis ex toto reſpondet. Conſilio alvum laxandi magis accommodatur magneſia alba, cujus vim purgatricem, portiun-

tiuncula tamarindorum vel prunorum, nocte ſuperiore, data, intendere poſſumus. Omnia purgantia fortiora, quæ draſtica audiunt, qualia ſunt aloe &c. ex toto repudianda. Sin alvus, per aliquot dies, nihil reddiderit, & fæces induruerint; enemata ad ſtercus emolliendum foraſque eliminandum adhibenda ſunt: Ubi vero res non ita ſeſe habet, plurimum moleſtiæ faceſſunt, & mulieres pauciſſimæ ea toties in alvum infundi paterentur, quoties huic ſymptomati obviam ire neceſſarium foret. In alvum pertinaciter adſtrictam nullum medicamentum, quod mihi adhuc innotuerit, æque poteſt, ac oleum ricini, quippe quod abunde purget, & ſimul leniter agat. Cum ventriculus oleum ſimplex raro ferre queat; in emulſionem palato gratiſſimam, ope mucilaginis gummi Arabici ſaccharique, quibus nonnihil aquæ cinnamomi ſpirituoſæ adjectum ſit, convertere licet.

B. *FLUXUS HÆMORRHOIDALIS.*

Hic morbus prægnantibus minime proprius eſt; cum vero mulieres tempore graviditatis, quam quolibet alio, magis infeſtet, haudquaquam prorſus ſilentio prætereundum eſſe duxi. Quatenus a graviditate moveatur pendeatve, conſiderabimus.

Hæmorrhoides, pro ſede ſua, genera in duo, internum & externum dividuntur. Aliquando, nullo ſigno præeunte, invadunt; illas tamen eadem ſymptomata, quæ alias hæmorrhagias, fere præcedunt.

Causæ. Hæ triplices ſunt:

1. Quæcumque plethoram, ut victus lautior &c. faciunt.

2. Quæcumque ſanguinem ad rectum, velut cathartica draſtica, exercitatio immodica &c, determinant.

3. Quæcunque ſanguinem a venis hæmorrhoidalibus internis, ut veſicæ calculi, fœtus caput, & fæces induratæ, &c, redire vetant.

Ratio Medendi: Cum hic fluxus non tantum periculoſus ſit, ſed multis prægnantium incommodis ſtipetur; neceſſe eſt ut ei, quantum fieri posſit, occurratur. Huic autem propoſito accommodata ſunt conſilia curandi ſequentia:

I. Plethoram præſentem tollere.

II. Quicquid rectum irritat, ſanguinemve illuc determinat, cavere.

I. Ad prius conſilium ſanguinis miſſio, univerſa & topica, regimen antiphlogiſticum &c, quam aptiſſime congruunt. Nihil amplius vero de hoc argumento hic loci adjiciemus; cum de eo, quam primum ad curationem profluviorum venerimus, pluribus neceſſario differendum ſit.

II. Quod alteri conſilio maxime reſpondet, eſt alvo aſtrictæ obviam ire; cujus faciendi ratio ſupra, me judice, ſatis ſuſe propoſita fuit. Si fluxus immodicus ſit, ſiſtatur neceſſe eſt. Quæ autem hæmorrhagias alias tollunt, hic quoque proficiunt. Commoneo, ut omnes, quæ convaleſcere velint, in lectulis diu immotæ requieſcant. Si dolor & inflammatio multum urgeant, ad fomenta, cataplasmata, & enemata emollientia confugiant. Laudanum liquidum

Sy-

Sydenhamii linimento hæmorrhoidali Pharmacop. Paup: Edin: admiſtum in dolorem quam maxime poteſt. Quæcunque adſtringunt, iis, utpote quæ periculum inferant, caute abſtineas; niſi partes cataplasmatis prius multum relaxatæ aliquid leniter aſtringens, velut farinam triticeam torrefactum vel amylum in pulverem redactum, deſiderabunt. Cum hæmorrhoides a ſtatu partium laxiore proficiſcuntur, cel. Young tubercula quam primum præcidantur, hortatur; quoniam cicatrix parti obducta reditum eorum in poſterum antevertere conſuevit.

C. *DOLORES VENTRIS ET LUMBORUM.*

Hæc ſymptomata raro periculi multum habent; quoniam vero graviora abortum inferre poſſunt, primo quoque tempore ſemper levanda.

Causæ. A pondere uteri & preſſura, tenſione ejusdem ligamentorum nimia, niſu quolibet majore adhibito, vel injuriis externis, oriuntur.

Curatio. Ubi cauſæ illorum intus ſitæ ſunt, Quiete, decubitu ſupino, alvo ſoluta, faſciis abdomini ſuſtentando accommodatis, multum leniri, ſi non ex toto fugari, poſſunt. Si gravius urgeant, ſanguinis miſſio & opiata ad ea tollenda neceſſaria fiunt; cum vim externam pro cauſa agnoſcunt, per emplaſtrum roborans lumbis admotum ſæpe proficitur.

D. *ABDOMINIS SPASMI.*

Hi menſibus graviditatis ſupremis invadere conſueverunt.

Causæ. A mole fœtus adaucta, quæ partes continentes nimis diſtendat, ortum ducunt.

Curatio. Quicquid abdominis repletionem imminuet, hic proderit; laxantia igitur leniora plane requiruntur. Levamen adferet abdominis ex oleo olivarum frictio, vel fotus emollientes.

E. *CRURUM, FEMORUM, ET LABIORUM PUDENDI TUMORES HYDROPICI.*

Pregnantes, menſe ſexto ſeptimove elapſo, hiſce vitiis maxime patent.

Causæ. Uterum gravidum venis iliacis preſſuram majorem inferentem, vel atoniam pro cauſa agnoſcunt. Periculi plurimum a cauſa poſteriore ortum ducentia habent.

Curatio. Licet hæc ſymptomata, donec fœtus in lucem ſuſceptus fuerit, ex toto fugari nequeant, levamen tamen plerumque recipiunt. Preſſura venis iliacis poſitura ſupina minuitur. Et, ſi ſymptomata leniora ſint, & crura ſola laborent, faſciæ ex panno laneo factæ, membris admotæ, curationem maturius abſolvunt. Jidem crura a partibus inferioribus ſuperiores verſus, præſertim ſi venæ varicibus tumeant, involvantur oportet. Si morbus ad reliquas partes, hoc ſub articulo comprehenſas, ſeſe diffundet, ad ſanguinis de-

detractionem, si modo plethora requirat, confugiendum est.

Tumor aliquando tantus est, ut nulla ratione, nisi puncturis vel incisionibus, quæ tamen, summa cum cautela, in usum revocandæ, ne gangræna, quod interdum fit, partium moveatur, levari queat. His factis, applicationes spirituosæ ad tonum partium restituendum adhibendæ sunt. Quæcunque in alvum duram possunt, ea hic quoque proficiunt.

F. *VOMITUS, SPIRITUS DIFFICILIS, ET TUSSIS.*

Periculum est, ne hæc symptomata, circa extremam graviditatem, accedant.

CAUSÆ. Vomitus ab utero mole jam adaucto ventriculumque premente; dyspnœa a diaphragmate pressuræ eidem subjecto, unde pulmones, inter spiritum inhalandum, satis expandi nequeant, oritur. Septum autem transversum, quo minus motum sibi proprium exerceat, impeditum, & obstructio sanguinis, in vasis pulmonum, exinde nascens, stimulum, qui tussim non raro moveat, inferunt. Hæc mala quoque ab aliis fontibus, ut vomitus a sordibus, tussis a frigore &c., ut aliis in exemplis fit, profluere possunt.

CURATIO. Quo hæcce symptomata, quantum fieri possit, leniantur, ægrotans cibum nimium flatumve moventem caveat, alvum solutam conservet, &, si plethorica sit, sanguinem modice detrahat. Sin hæ rationes curandi nihil proficient, opium, ut supra po-

ſitum, dandum. Dyſpnœa ſi admodum graviter urgeat, caput ægrotæ cubantis in poſitura ad erectam quam proxime accedente, ut quæ hic ſemper longe ſit optima, habendum. Cum tuſſis a frigore oritur, ei medicamentis ſputum moventibus & diluentibus, ut in aliis catarrhi exemplis, obviam itur.

G. *FLUXUS SANGUINIS EX UTERO IMMODICUS, SEU HÆMORRHAGIA UTERINA.*

Historia Morbi. Quo hic morbus ſe manifeſtat, modus in aliis mulieribus alius eſt. Nunc ſubito, & absque ullis ſignis præeuntibus; nunc tarde, & cum ſymptomatis hæmorrhagiam fere præcedentibus, qualia ſunt, laſſitudo, pigror & quietis cupido, extremorum frigus, horrores tremoresque crebri, ſpinæ & lumborum dolores, ponderis in regione uteri ſenſus, faciei pallor, ſitis, calor, & pulſus arteriarum celeritate adauctus, invadit. Hæc autem frequenter excipiunt, os uteri relaxatum, & ſanguis ex eodem profuſus, qui non raro fœtus expulſione finitur.

Cæterum, ſi mulieri menſes graviditatis nondum expleti ſint, nec dolores partui proprii acceſſerint, hæmorrhagia pergit, cui ægritudo, nauſea, vomitus, oculorum caligo, pulſus debilis, frequens & intermittens, ſyncope, ſudores frigidi, convulſiones, & tandem, proh dolor! mors ipſa, ſuccedunt. Quas corpori noxas profluvia vel quælibet aliæ magnæ evacuationes inferunt, eæ ſunt tremores, crurum manuumque tumores, cachexia, hydrops, ventriculi & inteſtino-

rum

rum vitia; quæ adeo cibum aſſimilari prohibent, ut corpus alimento neceſſario orbatum, & aliquo illorum morborum, qui hæmorrhagiam copioſam & laxitatem excipiunt, correptum labaſcat.

„ Nunc neque jam color eſt, miſto candore rubori,
„ Nec vigor & vires, & quæ modo viſa placebant."

OVID.

Hoc malum omne graviditatis ſtadium infeſtum habere poteſt; cæterum plerumque ante menſem quintum, &, quo tempore menſes provenire ſoliti ſint, eo magis quam quolibet alio, quod haud dubie poteſtati conſuetudinis inveteratæ referendum, invadit.

DIAGNOSIS. Menſtrua ſola, in quibus prægnantes, pro more ſolito, nonnunquam eſſe conſuerunt, a profluviis difficulter diſtingues; illa vero ab his, quæ ſequuntur, ſatis clare ſecernunt. Menſes gravidarum circuitus ſoliti memores & quaſi tenaces lenius fluunt, nullo dolore ſtipantur, cauſam nullam conſpicuam agnoſcunt, & absque medicinæ auxilio ceſſant, copia ſemper minores & magis puri. Contra, profluvia nec eundem ordinem ſervant, nec temporibus ſtatis ſeſe oſtendunt, violenta prorumpunt, dein in tempus ceſſant, & rurſus vi majore quam antea redeunt, & dolorem plerumque movent. Ex injuriis corporis illatis ſæpius oriuntur, pluribus aut paucioribus ſymptomatum, quæ hæmorrhagiam præcedunt, inſignita, ſemper magis, quam menſes, copioſa, &, utpote quibus humores uterini ſint admiſti, minus pura. Mammæ inſuper,

ante turgidæ, repente flaccescunt; & mulieres fere omnes, tertio graviditatis mense elapso, menstruis deficiuntur. Denique cum menses prægnantium a vasis vaginæ, profluvia, contra, ab uteri ipsius, proficisci videantur; hinc quoque discrimen illorum deducere possumus. Si enim, digito in naturalia insinuato, os uteri firmiter sit occlusum & rigidum, sanguis a vagina; sin vero relaxatum & aliqua ex parte sit apertum, ab utero ipso, descendit.

Hæc autem menses a profluviis satis distinguunt.

CAUSÆ PRÆDISPONENTES.

1. Plethora. Quibus habitus corporis plenior & sanguineus, ad hæmorrhagias proclivitas, victus lautior, exercitatio modica est, hæ morbo maxime patent.

2. Systematis universi laxitas & debilitas. Quæ constitutione corporea delicatulæ, tenellæ & irritabiles, quæ pathematis animi violentis, hysteriæ, aliisque morbis nervosis opportunæ sunt, profluviis quoque, ante alias, objiciuntur.

3. Uteri ipsius laxitas & debilitas. Quinetiam menstrua nimis copiose profusa, abortus crebrior, partus difficilis, fluor albus, causis prædisponentibus sunt accensenda.

Causæ Occasionales duas in classes dividi possunt:

Prio-

I. Priorem conſtituunt eæ, quæ ſimpliciter agunt.

- 1. In ſyſtema Univerſum.
  - A. Circuitum ſanguineum Augendo. viz.
    - a. Cibus potusque ſtimulans.
      - *aa.* Cibus concoctu difficilis.
      - *bb.* Liquores ſpirituoſi & fermentati.
    - b. Niſus corporis violenti.
      - *aa.* Saltatio.
      - *bb.* Curſus.
      - *cc.* Saltus.
      - *dd.* Equitatio &c., præſertim per vias ſalebroſas.
      - *ee.* Riſus.
      - *ff.* Tuſſis.
      - *gg.* Vomitus.
      - *hh.* Sternutatio.
      - *ii.* Singultus.
      - *kk.* Prolapſio.
      - *ll.* Niſus, inter alvum evacuandam, violenti.
      - *mm.* Nimis ponderoſa levata.
    - c. Quidam animi affectus.
      - *aa.* Ira.
      - *bb.* Lætitia ſubita vel effuſior.
    - d. Omnes morbi acuti matrem invadentes.
    - e. Idioſyncraſia, quantum odores certos ſpectat.
    - f. Calor.
  - B. Evacuationes naturales ſupprimendo.
    - a. Graviditas, quæ progignit.
      - *aa.* Menſes obſtructos, unde oriuntur.
        - α. Plethora.
        - β Hyſteria & alia vitia nervoſa.
    - b. Frigus, quod infert.
      - *aa.* Perſpirationem oppilatam, unde fluunt.
        - α. Plethora.
        - β. Morbi acuti.
  - C. Syſtema debilitando.
    - a. Quidam animi affectus.
      - *aa.* Metus.
      - *bb.* Mæſtitia.
      - *cc.* Malacia vel appetitus enormes.
      - *dd.* Timor ſubito incuſſus.

ee. Deſperatio.
ff. Invidia.
gg. Anxietas.
b. Evacuationes nimiæ.
aa. Dejectio alvi immodica.
bb. Fluxus urinæ juſto major.
cc. Sudor digerens vel nimis copioſus.
c Theæ uſus immodicus.
2. In uterum ipſum & partes illi vicinas.
A. Partes certas irritando.
a. Quæ extra uterum effectus ſuos edunt.
aa. Iſchuriam inferentia.
bb. Calculi veſicæ urinariæ.
cc. Fæces induratæ.
dd. Hæmorrhoides.
ee. Tenesmus.
ff. Vermes recti inteſtini.
gg. Contuſiones.
hh. Vulnera.
ii. Veſtes corpus nimis conſtringentes.
kk. Pelvis anguſtior.
b Quæ intra uterum effectus ſuos producunt.
aa. Schirri.
bb. Polypi.
cc. Inflammationes.
dd. Affectus ſpasmodici.
B. Uterum ipſum nimis diſtendendo & irritando.
a. Fœtus ipſe, qui noxas inferre poteſt.
aa. Numero.
bb. Magnitudine.
cc. Morbis.
dd. Motu violentiore.
ee. Poſitura.
ff. Morte.
b. Placenta, quæ
aa. Situ.
bb. Pondere.
cc. Mutando in Hydatides.
c. Funis umbilicalis, qui
aa. Brevitate nimia.
bb. Contorſione ſua.
cc. Ruptura.
dd. Nodis.

Po-

II. Poſteriorem conſtituunt eæ, quæ non per ſe, ſed aliis junctæ, agunt.

1. Medicamenta acria,
   - A. Cathartica.
   - B. Diuretica calefacientia.
   - C. Emmenagoga.
   - D Emetica, quæ vires exerunt
     - a. Syſtema debilitando.
     - b. Uterum & partes vicinas ſtimulando.
2. Uſus veneris frequens nimiusque. Oeſtrumve venereum.
   - A Syſtema univerſum & uterum ipſum ſtimulando.
   - B. Syſtema debilitando.

Prognosis. Inter periculoſiſſimos vero gravidarum morbos habetur fluor uterini ſanguinis, inquit, idque jure, Boerhaavius celeberrimus; ut enim profluvia omnibus mulieribus multum, ita gravidis plurimum, nocent. Quo periculum a profluviis oriundum expreſſius ſit & illuſtrius; quinque conſideranda viz. tempus graviditatis, quo invadunt; impetus, quo prorumpunt; copia ſanguinis effuſa; vires ægrotæ; violentia partus dolorum, qui adſunt, major minorve. De ſingulis ordine ſuo agetur.

1. De tempore graviditatis, quo invadunt. Quæ profluvia intra tres menſes primos, quæve etiam intra quintum, invadunt, non tantum periculi, quantum ea, quæ ſerius prorumpunt, inferre conſueverunt. Quinetiam profluvia, partu jam jam inſtante, periculi non multum habent; niſi, violentia externa admota, acceſſerint, pelviſve ſit male formata. Quo prius ad partum mulier acceſſerit, eo magis, ſi menſes ex toto nondum expleti ſint, profluvia metuenda.

Quæ

Quæ igitur, a quinto menſe ad medium usque nonum, occurrunt, periculi plurimum ſemper habent.

2. De impetu, quo prorumpunt. Hæmorrhagiæ uterinæ, pro copia ſanguinis, tempore dato, effuſi magis minuſve ſunt periculoſæ: Mulieri, ex gr. plus noxæ inferet una ſanguinis libra, ſpatio unius horæ, amiſſa, quam quatuor, diverſis temporibus, intra ſpatium viginti quatuor, ſenſim & tardius effuſæ. Hic enim, quod illic vix fieri poſſet, facultas ægrotam, quæ ſanguinis jacturam quidem mirandam aliquando patietur, & nihilominus reſtituetur, per intervalla, reficiendi daretur. Quo celerior eſt ſanguinis curſus, eo minus ſpatii auxilio adhibendo relinquatur, & plus periculi a morbo oriatur, neceſſe eſt.

3. De copia ſanguinis effuſi. Quo minor ſanguinis, in hæmorrhagiis uterinis, jactura eſt, eo major cum matrem tum fœtum incolumen ſervandi ſpes nobis affulget. Sin vero profluvium violentum diutius perſiſtet, fœtus, quo vita materna periculo eximi poſſit, manu educendus eſt.

4. De viribus ægrotæ. Si nec animus nec vires multum mulierem defecerint, & morbus Medicinæ parere cœperit ſpes eventus proſperi ſumma fovenda; contra, ſi ægra magis magisque debilis evadat, animumque deſpondeat, periculum illi magnum impendet.

5. De partus doloribus. Si dolores accedant, os uteri ſit dilatatum, & omne partus expeditoris ſignum ſe manifeſtet, fauſta præſagire licet. Contra, dolores ſi nulli debileſve tantum invadant, præſertim ſi

do-

dolores, ante ſatis violenti, langueſcant, & profluvium nihilominus eodem impetu pergat, eventus in dubio & incerto verſatur.

Hic operæ pretium foret notare mulieres jacturam ſanguinis ſtupendam aliquando perferre, & nihilominus ad ſanitatem inſperatam perduci: Ægrota igitur, licet ſymptomata graviſſima urgeant, a medico nunquam deſtituenda.

RATIO MEDENDI.

Conſilia autem hæmorthagias uterinas tollendi ſunt

I. Impetum ſanguinis ſyſtematis univerſi & uteri ipſius minuere & compeſcere.
- 1. Regimine antiphlogiſtico.
  - A. Diæta.
  - B. Laxantibus mitioribus.
  - C. Frigore modico.
  - D. Corporis animique quiete.
- 2. Sanguinis detractione.
- 3. Emeticis.
- 4. Sedantibus & refrigerantibus.
  - A. Acidis.
  - B. Salibus mediis.
  - C. Balneo tepido.
  - D. Anodynis.
- 5. Epiſpaſticis.
- 6. Cucurbitulis ſiccis & frictionibus.
- 7. Ligaturis.

II. Vaſa uterina conſtringere.
- 1. Aſtringentibus.
  - A. Interne ſumptis.
    - a. Foſſilibus.
    - b. Vegetabilibus.
  - B. Externe admotis.
    - a. Balneo frigido
    - b. Liquoribus in vaginam injectis.
    - c. Applicationibus frigidis.
    - d. Peſſariis &c.

III. Vires ægrotæ ſuſtentare.

IV. Fœtum extrahere.

I. *IMPETUM SANGUINIS SYSTEMATIS UNIVERSI ET UTERI IPSIUS MINUERE ET COMPESCERE.*

1. Regimine Antiphlogistico.

A. Diæta. Hæc ex oleribus conſtet, refrigeret, concoctionem facile ſubeat, modice nutriat. Nihil acre, calefaciens, ſtimulansve conveniet. Proficiunt. fructus horæi, ut qui refrigerent, & vi laxante polleant. Potus ſit aqua frigida, ſucco limonum, aurantiorum, aceto, vel, qui, reliquis longe præſtat, ſpiritu vitrioli, acidula reddita. Cibus ſæpius, at modice ſimul, ſumendus.

Sin vero ægrota habitu corporeo laxa, & hæmorrhagiæ violentæ diuturnitate multum debilitata ſit; diæta paulo plus nutriens adhibenda.

B. Laxantibus Mitioribus. Ad profluvia tollenda non parum confert alvus mollis & laxa. Igitur ſi fæces induratæ colon oppleant, neceſſe eſt, ut enematis emollientibus, quibus nonnihil ſalis medii ſit adjectum, foras eliminentur, & alvus poſtea, ope tamarindorum, magneſiæ albæ, &c. ſoluta perpetuo ſervetur. Cæterum, quod Celſus de argumento non abſimili dixerit, memoria nunquam concidat; „ ſatius eſt

„ ejus

„ ejus rei causa cibos potionesque assumere, quæ si-
„ mul & alant & ventrem molliant."

C. Frigore Modico. Calor omnibus in hæmorrhagiis, humores rarefaciendo, ægrotis noxam inferre consuevit; diligenter igitur & curiose vitandus. In nullo corporis humani affectu magis, quam in hoc, proficiet Celsi consilium viz. „ In conclavi quam maxi-
„ mo æger cubare debet, quo multum & purum aërem
„ trahere possit." Ægrota igitur in cubiculo spatioso & perflatum aërium liberum accipiente, præsertim æstate, habenda. Cubili duro potius quam molli utatur, stragulis levioribus operta. Si syncope invadat, fenestræ sunt recludendæ, quo aditus aëri frigido quam liberrimus concilietur.

D. Corporis animique quiete. Quam primum ulla profluvii signa sese commonstrant, nenecesse est, ut gravida ad lectulum se recipiat, & supina jaceat; quod fluxum forsitan sanguinis ad uterum aliquantulum compescet. Omnis corporis motus & mentis perturbatio cavenda sunt, & ægrotans, cum hoc tempore plerumque sit admodum terrefacta, in spem diligenter & sæpius erigenda. Caput & humeri cubantis, prout nonnulli commonuerunt, sublimiora, quam corpus reliquum, quo sanguis ad uterum tardius descendat, esse debent; at effectus positura hujuscemodi boni, me judice, non satis incommoda exinde oriunda pensarent.

2. Sanguinis detractione. Ad hanc medici

plerumque, at multis in exemplis perperam, decurrunt. Nam in mulieribus debilibus & habitu corporeo laxis, præſertim ſi violenta longave hæmorrhagia vires illis convulſæ ſint, præſidium eſt admodum dubium, forſitan periculoſum. Proficit tantum in hæmorrhagia incipiente, & ubi, ob habitum ægrotantis plethoricum & robuſtum, cauſa eſt, cur, ne morbus perſtet vel augeatur, metuamus, vel ubi plethora atoniam progenuit. Morbo fere venienti magis occurrit, quam illato medetur.

Quod quantitatem ſanguinis detrahendam, & miſſionem ejusdem reiterandam, ſpectat; illud ex ægrotæ viribus pulſusque ſtatu, hoc ab effectibus, quos ſanguinis emiſſio prior ediderit, pendebit. Copiam vero modicam ſimul detrahere præſtat; quoniam facile venam, ſi opus fuerit, rurſus pertundere poſſumus.

3. Emeticis. Hæc Robinſonius in hæmorrhagias uterinas non parum poſſe contendit; in ſententiam vero contrariam non ire non poſſum, propterea quod vomitus mulieri profluvio hujuſcemodi laboranti periculum ſummum inferret. Tartarus emeticus ad nauſeam tantum provocandam adhibitus, ad ſuperficiem determinando, forſan proficeret.

4. Sedantibus et refrigerantibus. Hæc, hæmorrhagia violenta, ad irritabilitatem ſyſtematis & motum cordis arteriarumque adauctum imminuendum neceſſaria evadunt.

A. Acidis. Quæ a foſſilium tribu petuntur, ea calo-

lorem corporeum imminuunt. Huic autem consilio acidum vitriolicum, ex aqua frigida sumptum, quam optime respondet.

B. Salibus mediis. Hi pro refrigerantibus diu sunt habiti; cæterum, licet eos virtute hujuscemodi præditos esse concedas, quæ copia illorum ingeri possit, tantula est, ut parum auxilii ab illis sperare queas. Nitrum, quod causa refrigerandi ab omnibus fere medicis adhibitum sit, propter nauseam & vomitum, quæ sæpius moveat, liberaliter datum forsan noceret. Nihilominus vero, si hæmorrhagia febre stipetur, aliquantulum forsitan, corpore refrigerando, proficiet. Sales medios præcipue laxantium, quæ aliis in hæmorrhagiis prosunt, partes agere verisimillimum est; at, exemplo in præsenti, summa cum cautela & talibus portiunculis solum, quales alvum modice solutam conservent, sunt assumendi. Tussis si adsit, nec acida nec neutralia conveniunt, utpote quæ ad illam exasperandam plurimum conferant; quod in casu hujuscemodi periculo magno ægrotam objectaret.

C. Balneo tepido. Hoc summis laudibus concelebratum fuit. Manus aqua vinoque calidis laventur suadet Hoffmanus. Quoniam autem calor corporibus summis admotus molem humorum adauget & circuitus sanguinei celeritatem intendit, usum hujusce remedii non parum periculosum fore censerem. Necesse est insuper, ut quantitas aquæ, inter lavandum, per lymphatica in corporis interiora devecta, copia humorum augenda, noceat. Balneum vero tepidum, quod ex-

perimenta demonſtrarunt, inhyſtericis, ubi morbus a terrore ſubito incuſſo exortus eſt, prodeſſe conſuevit.

D. Anodynis. Effectus horum ſedantes tam plane omnibus innotuerunt, ut fuſius de his dicere ſupervacaneum foret. Remedia ſunt præcipua, in quibus aliquid tuto reponere queas; nam ſi non morbum ex toto tollunt, ſpatium tamen ad alia præſidia decurrendi tibi conciliant. Opium convenit, quandocunque hæmorrhagia violenta eſt, & dolore ſtipatur; cæterum, ubi profluvium modicum & absque doloribus eſt, nocet magis, quam prodeſt; quoniam alvi duritiam diatheſinque phlogiſticam, quæ ſemper in caſibus hujuscemodi cavenda, progenerare conſuevit. Quo ſalutares effectus edat, neceſſe eſt ut doſi largiore detur; ſic enim non tantum ægrotæ ſomnum conciliat, ſed anxietatem animi & triſtitiam tollit; quo nihil plus ad curationem feliciter abſolvendam conferre poſſit. Quinetiam L. L., ad guttas quinquaginta vel ſexaginta usque, enemati admiſtum in alvum tuto & commode immittitur.

Hyoſciamus contra alias hæmorrhagias a Storke efficax eſſe narratur; cumque experientia eundem poteſtate anodyna & laxante præditum eſſe docuerit, in mala hujuscemodi, ubi alvus aſtricta curioſe vitanda, multum poſſit oportet. Si nimis purgat, opium cum illo conſociandum.

ſ. Epispasticis. Ex ſalutaribus effectibus quos allii in hæmorrhagiis edant, ſi illa judicares; commodi multum ab illis ſperares. Vi relaxante & antiſpasmodica pollent; & igitur auxilii plurimum, in hiſce

hiſce exemplis, ubi hæmorrhagia a diatheſi phlogiſtica pendet, polliceri videntur. Ob ſtranguriam vero, quam facile moveant, hic omittenda ſunt.

6. CUCURBITULIS SICCIS ET FRICTIONIBUS. His, me judice, ob ſtimulum, quem inferant, abſtinere debemus.

7. LIGATURIS. Hæ venis, conſilio, reditum ſanguinis ad cor tardiorem reddendi, injectæ multum auxilii, ſi naturam illarum leviter tantum intuearis, promittere videntur; aſt uſus earum admodum incertus eſt, licet enim efficiant, ut copia ſanguinis minor ad cor revehatur, in partibus tamen venarum infra ligaturam, & igitur in arteriis, a quibus eædem oriantur, ſanguis accumuletur neceſſe eſt; hinc fieri nequit, quin ſanguis aortæ deſcendentis, cui in femoris arteriis nunc obſiſtatur, ad uterum copia majore determinetur. Sin vero omnino adhibeantur; in ſpatium breviuſculum tantum venis injiciendæ, & protinus, accumulatione in arteriis incipiente, reſolvendæ. Commodum denique a ligaturis ſperandum nec difficultatem eas ita admovendi, ut arteriæ nulli compreſſioni ſubjiciantur, nec periculum a ſtimulo, quem inferant, oriundum, ſatis compenſat.

II. *VASA UTERINA CONSTRINGERE.*

I. Astringentibus. Cum dubitatio de modo, quo agant, non levis oriri possit; diversas auctorum, super hoc argumento, sententias breviter percurrere haud alienum esse videtur.

1. Quidam astringentia per vasa lactea absorberi & ad partem affectam protinus deferri contendunt. Hæc autem opinio, ob multas causas, quæ facile commemorari possent, est repudianda.

2. Alii conjiciunt actionem eorum primis viis contineri & inde cum reliquo, per nervos, systemate communicari.

3. Alii denique omnia hoc genus medicamenta vi sedante pollere, & ab hac actionem illorum ex toto pendere, sibi persuasum habent.

Si ratione prima alterave vires suas exerere ponas, ad hæmorrhagias coërcendas, cum copia illorum idonea, nisi noxa systemati reliquo evidenter illata, ingeri nequeat, conferre possunt; si tertia, usum illorum ex toto supervacaneum reddet opium, cui potestas sedans plane sit insita, ut experimenta Alstonii & Whyttii clare demonstrant. Parum igitur prosunt; licet aliquantulum, hæmorrhagia magna ex parte sublata, recursum morbi præcavere queant. Quocirca quidem consilium Celsi audiendum; " satius est anceps auxi-„ lium experiri, quam nullum. "

A.

A. Interne Sumptis. Quæ hoc modo aſſumi poſſunt, foſſilia ſunt vel vegetabilias.

a. Fossilibus. Ex his plurimum adhibentur alumen & acidum vitriolicum. Prius, ſub forma pulveris ſtyptici vel ſeri, uti vocatur, aluminoſi, multum a Whyttio celeberrimo collaudatur. Poſterius ex aqua frigida, vel aqua roſarum rubrarum, quam commodiſſime ſumitur.

Præter hæc multa alia hujusce claſſis medicamenta ſummo in honore ſunt apud Auctores, & contra hæmorrhagias diverſas profeciſſe narrantur; qualia ſunt ex chalybe præparata, velut ſal Martis, tinct. Mart. Mynſich.; ex plumbo, ut tinctura antiphthiſica, quæ hoc in exemplo adhibita fuerit; vitriolum album, bolus armena, lapis hæmatites.

Si hæc in uſum revocares, opium cum illis conjungere haud alienum foret. Pulvis Wedelii abſorbens, qui hæmorrhagias violentas efficaciter coërcere putatur, ex opio & ſale Martis conflatur.

b. Vegetabilibus. Ex his præpipua ſunt cortex peruvianus, & tinctura roſarum rubrarum. Quod ad priorem attinet, morbo recidivo, ubi a laxitate & debilitate ſyſtematis univerſa originem ſibi deduxit, magis occurrit, quam violentiam ejus illati compeſcit. Si hæmorrhagia ſtatis temporibus invadat, & febre ſtipetur, prodeſſe poteſt, cæterum neceſſe eſt, ut cum cautela corporibus in plenis adhibeatur. Poſteriorem, quolibet morbi tempore, tuto dabis.

Cætera hoc genus medicamenta ſunt terra japonica, ſanguis draconis &c., quæ nihil fere prodeſſe conſuerunt. Alvus, inter aſtringentia adhibenda, ſemper aliquo laxante mitiore reſoluta ſervetur.

B. Externe admotis. Quæ hoc modo applicari poſſunt, ſatis ſunt numeroſa, parum vero in auxilium morbi prompta; paucula tamen de ſingulis dicenda.

a. Balneo frigido. Hoc a plerisque repudiatur, quod vaſa cutanea conſtringit, & ſanguinem ad interiora determinat; cum vero ſanguinem condenſet, molemque ejusdem imminuat, nihil ab illo timendum: Immo multorum experientia pediluvium frigidum non raro profuiſſe teſtatur.

b. Liquoribus in vaginam injectis. Hi nonnihil forſitan proderint. Decocta ex cortice peruviano & querno, aqua aluminoſa Bateana, vel infuſo colcoth. vitriol. ſæpius adhibita ſunt; cum vero frigore ſolo, quo ſint prædita, agant, oportet ut aqua frigida eidem conſilio reſpondeat. Acetum forſitan aut ſal ammoniacum aquæ admiſcere, cum utrumque haud dubie frigus intendat, haud alienum foret.

c. Applicationibus frigidis. Panni, in Acetum & aquam immerſi, & lumbis, abdomini & naturalibus admoti, in auxilium profluviorum ſunt prompti. Applicationes vero frigidæ & injectiones ſæpius reiterandæ; ex frigore enim ſolo virtus illarum univerſa pendet. Si ſigna inflammationis adſint, illis abſtineamus oportet.

d. Pessariis &c. Hæc, linum convolutum, vel linamenta, in aliquo liquore aſtringente intincta, in vaginam inſinuari conſuerunt. Cum vero nobiscum reputamus, nulla peſſaria vaſa rupta & ſanguinem effundentia contingere poſſe, & inflammationem facillime movere; quidni uſum eorum ex toto repudiamus? Porro irritatio eorum continua hæmorrhagiam potius auget quam imminuit.

III. *VIRES ÆGROTÆ SUSTENTARE.*

Si hoc rite præſtare velimus, haudquaquam ad cardiaca, quod moris nimis multorum eſt, confugiemus; hæc enim, per vires ſuas calefacientes & ſtimulantes, hiſce naturæ ſapientis conſiliis, quibus pro ſalute muliebri propugnet, obviam eunt. His adhibitis, nec ſanguis coïre, nec vaſa ſeſe contrahere licet ex hoc tantopere pendeat vita ægrotæ poſſunt. Si profluvium diu & violenter duraverit, quæ vaſa vacua replent, qualia ſunt, juſculum ex carne vitulina, abſque vero ſale aut condimento, paratum &c., frigida, ſæpius, aſſumenda. Ad Enemata quoque hujusce generis nutrientia decurrere licet. Quo ſalutares hujusce curationis effectus rite perſpectos habeas, caſum pueri hæmorrhagia laborantis in Lowero de corde cap. 22. p. 63. videre eſt. Cæterum ſi ad extrema fere jam ventum ſit, infuſum Cort. Peruv. & Cinnam. ex vino, claret vulgo vocato, adhibendum; præſidium tamen prin-

ceps a jusculis nutrientibus, ut ſupra comprehenſum, petendum. Si animi deliquia diutius maneant, ſæpiusve redeant; tempora aqua frigida fovenda, nares aliquo odore grato, velut ſp. rorismarin. vel ſp. ſal. C. C. ſtimulandæ, regio ventriculi linimento ex ol. Amyg. ℥iſſ. - ſp. volat. aromat. ʒiij. confecto inungenda, & dein panno laneo curioſe tegenda.

IV. *FOETUM EXTRAHERE.*

Nullum manuum auxilium, niſi menſe quinto elapſo, deſideratur; nam ante id tempus natura per ſe omnia agit, & præterea uterus adeo contractus eſt, ut manum in ſe recipere non poſſet, quin tantam vim adhiberes, quanta noxam lethalem, inflammatione movenda, forſan inferret. Quando vero operationem hujuscemodi inſtituere conveniat; ex impetu profluvii majore vel minore, recurſu ejusdem frequenti, viribus ægrotæ, & medicamentis jam incaſſum tentatis, diſcere poteris. Medicus igitur ſagax, omnibus rebus circumſtantibus rite perpenſis, occaſionem ad manuum auxilium decurrendi juſtam, in mulieribus diverſis diverſam, arripiat neceſſe eſt. Hoc tantum expertus affirmo, pauciſſimis profluvio laborantibus, ex fœtu citius educto, compluribus vero, ex operatione ſerius inſtituta, noceri.

Quocunque tempore graviditatis profluvia violenta ſeſe oſtendunt, nihil ægrotæ optabilius contingere poteſt,

teſt, quam ut partus dolores protinus accedant. Dolores ſi vel debiles, vel nulli omnino ſunt, conamina naturæ juvanda. Cum dolores langueſcunt, aliquo ſtimulo ſunt excitandi. Hoc optime præſtat manus in vaginam immiſſa; quod ſi non ſufficiat, membranæ rumpendæ, uterus enim, humoribus evacuatis, ſe fortius contrahet, & fœtum forſan expellet. Si dolores nihilominus fœtui expellendo ſint impares; manus in vaginam rurſus immittenda, fœtus, capite ſurſum pulſo, vertendus, &, pedibus apprehenſis, educendus. In hiſce vero exemplis, ubi nulli omnino dolores adſunt; partes, manu immiſſa, leniter dilatandæ, membranæ rumpendæ, liquoribus tamen reſervatis, quo fœtus facilius invertatur, & dein, ut prius, educatur. Hoc vero memoria nunquam concedat, fœtum, jam verſum, non ſtatim educendum eſſe, ſed ſpatium temporis idoneum utero, quo ſeſe contrahat, concedendum; quod hiſce animi deliquiis, quæ adeo periculoſa eſſe ſoleant, efficaciter obviam ibit. Quod ad placentam attinet, vim nullam ad eam extrahendam adhibeas, ſi enim non facile educere poſſis, naturæ conaminibus expellendam relinquas.

Si mulier menſes ſuos expleverit, & caput fœtus in pelvem profunde deſcenderit, & ibi, vel propter ſuum vel pelvis vitium, hæſerit; ad forcipes, &, his nihil proficientibus, ad inſtrumentum crotchet anglice appellatum, decurramus oportet.

PROPHYLAXIS. De hac paucula adhuc dicenda ſuperſunt; cum vero cauſas profluviorum univerſas & morbos plerosque, quibus prægnantes objiciantur,

jam plenius executi ſimus, hanc partem opuſculi noſtri limitibus anguſtioribus circumſcribendam putavimus.

Quo abortus præcaveatur, duo potiſſimum ſunt attendenda, tenſio & laxitas nimia. Cum prior plethoram pro cauſa principe habeat; huic, victus ratione, exercitatione, ſcalpello, potiusve uſus fonticulorum vel ſetaceorum, quoniam evacuationem magis conſtantem edunt, & crebram ſanguinis miſſionem, quæ plethoram potius adaugeat quam imminuat, minus neceſſariam reddunt, occurrendum eſt. De cæteris hæc protuliſſe ſufficiat; quod vero ſanguinis miſſionem ſpectat, pretium foret notare, nunquam iis temporibus, quibus menſtrua provenire conſueverint, cauſa profluvium arcendi, concelebrandam eſſe; utero enim, tunc temporis, præter ſolitum, ſanguine repleto, metus eſt, ne venæ ſectio talem illi contractionem induceret, qualis abortum inferre poſſet. Quinetiam venas, hoc tempore pertundere, menſtrua in deſuetudinem abire non patitur; quod mulierem ſummum in periculum forſan adducet. Sanguinem, circiter duas hebdomadas, ante tempus menſium conſuetum, tutiſſime detrahes.

Si laxitas in culpa ſit; ei, evacuationibus tamen idoneis rite prius adhibitis, occurrunt, diæta corroborans, uſus vini modicus, exercitatio, balneum frigidum, cortex Peruvianus, Aër frigidus, aquæ chalybeatæ. Hæc remedia protinus a partu eliſo optime adhibentur; ſic enim effectus ſuos, ante proximam graviditatem, plenius edent.

Quæ

Quæ mulieres, absque cauſa evidente, abortant, quibusve partus, temporibus ſtatis, eliditur, illis quies in lecto continua, per totum graviditatis decurſum, ſaltemve donec tempus, quo abortum facere ſolitæ ſint, præteriërit, aut fætus indicia vitæ monſtraverit, diligenter injungenda.

Prægnans denique ab omni mentis triſtitia corporisque dolore, quantum fieri poſſit, immunis vitam agat, & cauſas hæmorrhagiæ uterinæ prius enumeratas caute refugiat.

H. *CONVULSIONES.*

Morbus nullus prægnantes occupat, in quo tantum medicus, quantum in hoc, partes inertis & ignavi ſpectatoris agere cogatur; ſiquidem theoria ejus & curatio ex æquo difficiles ſunt. Hiſtoriam tamen ejus breviuſculam tradere, & remedia quibus medentes eundem depellere ſæpe fruſtra, proh dolor! conati ſint, leviter percurrere mecum decrevi.

Historia morbi. Convulſiones plerumque antecedunt, pulſus arteriarum celer, lumborum capitisque dolores, oculorum caligo, nauſea, vomitus; nonnunquam repente, nullo ſigno præeunte, invadunt. Mulieres, præſertim hyſtericas, quæ uterum non prius geſſerunt, & parturientes magis, quam alias, infeſtant.

Prognosis. Hæc ab hiſce ſequentibus eſt deducenda:

a. A paroxyſmi duratione & frequenti ejusdem recurſu. Si paroxyſmus diutius torqueat, & alter mox ſu-

ſubeat, mors haud dubie appropinquat, ultima linea rerum.

b. A tempore, per quod ægrota, poſtquam paroxyſmus deceſſit, ſenſibus orbata manet. Cum paroxyſmum ſtatus inſenſilitatis excipit, diutiusque perſtat, graviſſima præſagire licet.

c. A. ſtatu pulſus. Pulſus arteriarum, ſi celer, paroxyſmo finito, ſit, eventum morbi non parum eſſe timendum indicat.

d. Ab ægrota paroxyſmis prius aſſueta, vel penitus inſueta. Convulſiones mulieri, quæ uterum non gerens illis nunquam correpta fuerit, fere ſemper exitio ſunt; quæ vero illis jam diu aſſueverit, ei non periculi multum intentant.

e. A tempore graviditatis, quo invadant. Quo magis graviditate mulier provecta fuerit, niſi menſem nonum propemodum expleverit, eo plus periculi illi impendet.

f. A præſentibus vel abſentibus doloribus. Cum convulſiones a partu oriuntur, nihil fere timendum; quoniam, fœtu excluſo, plerumque decedunt.

Causæ Prædisponentes. Habitus corporeus mobilis & laxus, magna ſyſtematis irritabilitas, labes hæreditaria, viam convulſionibus ſternunt.

Causæ occasionales. Hæ plerumque inveſtigatu difficiles. Morbi ſedes modo in cerebro, modo in ventriculo uterove, eſſe videtur. Cum ab affectibus cerebri ortum ducit, idiopathicus eſt; cum a vitio aliarum partium, ſymptomaticus.

1. Idio-

1. Idiopathicus. Hoc in exemplo, morbus ab aliquo cerebri ipsius sensoriive communis affectu morboso, qui nos penitus lateat, proficiscitur.

2. Symptomaticus. Hujus causae sunt non tantum variae, sed perquam obscurae; nec modus, quo agant, tenebris minus involvitur. Quae vero sequuntur, principes sunt:

a. Plethora Universa vel topica. Posterior ab utero gravido arterias iliacas comprimente, ideoque majorem sanguinis ad caput copiam determinante, pendere potest.

b. Inanitio.

c. Pathemata animi violenta, praesertim timor.

d. Stimulus utero a foetu illatus.

e. Urina, utero gravido cervicem vesicae prementes, retenta.

f. Acria ventriculum & intestina stimulantia & irritantia.

METHODUS MEDENDI.

Cum causa hujusce morbi proxima nos omnino fugiat, unum tantum medendi consilium in medium proferre possumus, viz. Causas occasionales removere.

a. Plethoram universam vel topicam. Missio sanguinis generalis & topica, ususque laxantium potissimum, huic consilio respondent. Cum

 pul-

pulſus eſt plenus, durus & frequens, ſanguis non parce detrahendus; hoc enim ſi levamen non adferret, ad quod præſidium deinde confugias oportebit, ignoro. Si venæſectio generalis ſymptomata non leniat, hirudines temporibus admovendæ, arteriæ eorundem pertundendæ, & ſcarificatio occipitis tentanda, præſertim ſi plethoram capitis topicam adeſſe ſuſpicemur.

Quinetiam laxantia multum proſunt, utpote quæ humores a capite derivent. Optima ſunt ſales medii. Cum ægrota deglutiendi facultatem amiſit, enemata ex his compoſita adhibenda. Opiata vero, ſi ſopor ægrotam obruat, ſi caput illi multum afficiatur, ſi oculi ſanguine ſuffuſi promineant, ſi delirium magnum aut febris adſit, quam caute defugienda.

Dolor tamen & pervigilium graviter urgentia opium repoſcent, ſanguine prius detracto & evacuationibus aliis rite adhibitis.

Hauſtus ſalini & nitrum, ſi febris adſit, ſæpe proficiunt. Sit cibus, in aliquantulum temporis poſt paroxyſmum, quo morbo recidivo occurrere poſſis, levis & parcus. Conſilio eidem fonticuli vel ſetacea reſpondent.

b. Inanitionem. Hoc in exemplo majus, quam priore, periculum oritur, nam vaſa deplere, quam replere, multo facilius. Præſidium optimum præſtant fluida nutrientia, ſicut juſcula modice & ſæpe data, vel enemata ex iiſdem in alvum frequenter immiſſa.

missa. Cardiaca cum opio, &, ubi symptomata magnæ debilitatis se manifestant, stimulantia, qualia epispastica, sinapismi, frictiones, &c, magnopere proficiunt.

c. Pathemata Animi Violenta. Convulsionibus ab hoc fonte oriundis optime occurrunt, sanguinis missio, usus opii liberalis, balneum calidum, &, ubi non est, fotus extremis admotus, quippe quæ virtute antispasmodica notabili polleant. Æthera & moschum auctores nonnulli laudarunt; prior levamen breviusculum adfert, posterior, si genuinus & ab omni vitio vacuus parari posset, effectus, prout opinor, felicissimos ederet, dosi satis magna datus. Epispastica, si coma jam accesserit, morbum aliquando levare consuerunt. Omnibus in casibus, ubi antispasmodica indicantur, & ægrota devorare nequit, ad enemata ex fluidis nutrientibus parata confugiendum.

d. Stimulum Utero Afoetu Illatum. Hunc anodyna plerumque tollunt. Quo bonos suos effectus certius edant, copiose sumenda.

Extractio fœtus sæpe solum remedium. Hanc autem nunquam aggrediendam, nisi convulsiones ex doloribus pendeant, meminerimus; igitur si accesserint dolores & os uteri sit dilatatum, fœtus, uti supra monuimus, absque mora, in casibus hujuscemodi semper periculosa, vertendus ac educendus.

e. Urinam Retentam. Quænam remedia huic malo sint accommodissima, ea jam dicta.

f. Acria ventriculum et intestina Sti-

 mu-

MULANTIA ET IRRITANTIA. Convulſiones ab his ortum ducentes emetica & laxantia potiſſimum requirevidentur. Cæterum plerisque in caſibus venæſectio uſum emeticorum, ne nimia ad caput determinatio fiat, antecedere debet. Cum emetica vel laxantia data effectus ſuos ad plenum ediderint, anodynum præſcribere conveniet.

Si vermes in canali alimentario delitescere ſuſpicerio, Anthelmintica ſunt adhibenda.

Si convulſiones a nullis ex cauſis ſupra comprehenſis proficiſcuntur, & eſt, cur ab affectu cerebri morbido oriri putemus, ad tonica, velut corticem Peruvianum, Valerianam Sylv., & forſitan flores Zinci, quos Gaubius jure ſummo celeberrimus in morbos convulſivos multum poſſe nuper compertus ſit, confugere licet.

Hæc de morbis gravidarum, & remediis ad eosdem depellendos accommodatiſſimis enarraſſe ſufficiat.

—— „ Si quid noviſti rectius iſtis,
„ Candidus imperti, ſi non, his utere mecum. "
HOR. —

Prius neceſſe eſt, quam hancce diſſertationem ad finem perducam, ut multis Edinenſium, qui in me ſtudio medicinæ operam navantem beneficia quam plurima, per quadriennium totum ſuperius, conferenda benigni curarint, grates ſincere perſolvam. In his eſt, ſenex ille venerabilis, DR. RUTHERFORD olim medicinæ in Academia Edinenſi Profeſſor illuſtriſſimus, cujus ami-

amicitia in me meosque ſemper talis fuerit, qualis e memoria mihi nunquam excidere queat. Gratiæ quoque reliquis ejusdem Academiæ profeſſoribus, in primis DR. YOUNG artis obſtetriciæ Profeſſori, cujus prælectionibus publicis conſiliisque privatis tot & tanta debeam, necnon CULLENO, MONROIO & BLACK viris Doctiſſimis, habendæ. Abſit, ut ſilentio præteream GREGORIUM laude ſumma digniſſimum. Quæcunque virum bonum doctumve conſtituunt, iis ornatus, omnibus carus acceptusque vixit, & fato, proh dolor! immaturo & acerbo præreptus deſiderium ſui maximum apud omnes reliquit.

Denique non mihi congratulari non poſſum, quod, vobis, PROFESSORES LUGDUNO-BATAVI, omnibus doctrinæ laudibus meritiſſimo florentes, annuentibus, in eadem ACADEMIA CELEBERRIMA in qua olim PATER mihi cariſſimus, BOERHAAVII immortalis Alumnus, arte Hippocratica ſit imbutus, quam poſtea tanta cum laude ſua & ſalute aliorum exercuerit; ipſe quoque ad ſummos medicinæ honores ſim evectus.

FINIS.

THESES.

I

In hæmorrhagiis uterinis gravidis occurrentibus, venæ ſectione rariſſime uti debeamus, niſi certiores facti ſumus a Plethora vel ſpasmo ortum ducunt.

II.

In omnibus gravidarum profluviis, abſenti Diatheſi Phlogiſtica, opium optimo cum fructu adhibetur.

III.

Emeticorum uſus, a multis auctoribus in geſtationis decurſu culpatur, tamen ubi nulla ſymptomata, præſentiam Plethoræ indicantia, adſunt, illis tuto & cum fructu uti poſſumus.

IV.

Sub quibuslibet graviditatis ſtadiis, quando venæ ſectio indicatur, tuto præſcribi poteſt.